

Saksframlegg

Saksgang:

Styre	Møtedato
Styret Helse Sør-Øst RHF	17. mars 2011

SAK NR 011-2011

MILJØ- OG KLIMATILTAK I SPESIALISTHELSETJENESTEN - SLUTTRAPPORT FRA NASJONALT SAMARBEIDSPROSJEKT

Forslag til vedtak:

Styret slutter seg til anbefalingene i sluttrapporten med tilhørende delrapporter og ber om at samarbeidsprosjektet blir videreført med mål om å etablere miljøledelse og sertifisering av miljøstyringssystem i helseforetakene innen utgangen av 2014.

Hamar, 9. mars 2011

Bente Mikkelsen
administrerende direktør

1. Administrerende direktørs anbefalinger / konklusjon

Denne saken legges frem som en felles styresak for de fire regionale helseforetakene.

Å innføre miljøledelse etter ISO 14001-standard i alle regionens helseforetak vil bli et stort, men riktig løft. Samarbeidsprosjektet har utført en grundig utredning og saken har både vært på høring og blitt utredet i nært samarbeid med Miljø- og klimaforum som består av representanter fra alle helseforetakene i Norge.

I denne sluttrapporten blir spesialisthelsetjenesten sitt samfunnsansvar knyttet til miljøutfordringene understreket, og det har vært en grunnleggende forutsetning for dette samarbeidsprosjektet at spesialisthelsetjenesten har en samlet og helhetlig tilnærming til miljøutfordringen. Derfor anbefales det, som i rapporten, at helseforetakene prioriterer arbeidet med etablering av miljøledelse og miljøstyringssystem og påfølgende ISO-sertifisering, og at dette arbeidet blir gjennomført slik at alle helseforetakene er sertifiserte innen utgangen av 2014.

Det anbefales videre at det etablerte samarbeidsprosjektet for miljø og klima blir videreført i en fase 2 for perioden 2011 – 2014 med et særskilt ansvar for oppfølging og koordinering av arbeidet med miljøledelse og miljøstyringssystem frem mot sertifisering. Og at samarbeidsprosjektet også får ansvar for følge opp og koordinere gjennomføringen av de andre tiltakene som er anbefalt.

2. Faktabeskrivelse

De regionale helseforetakene har i fellesskap arbeidet med miljø- og klimaspørsmål i to perioder. Første del ble avsluttet høsten 2008 med en rapport til Helse- og omsorgsdepartementet som omtalte kartlegging av etablerte miljøtiltak i sektoren med overføringsverdi, og en utredning om mulige nye miljøtiltak i sektoren.

I foretaksprotokollene for 2009 ble de regionale helseforetakene bedt om å videreføre dette arbeidet i form av et samarbeidsprosjekt og komme med anbefalinger om hvordan tiltakene fra kartleggingsrapporten kunne bli gjennomført i spesialisthelsetjenesten. I tillegg ble det spesielt bedt om en vurdering med tilhørende anbefaling knyttet til spørsmålet om helseforetakene burde miljøsertifiseres.

Sluttrapport fra det nasjonale Miljø- og klimaprojektet ble overlevert Helse- og omsorgsdepartementet i desember 2010 i samsvar med miljø- og klimaoppdraget formidlet i foretaksprotokollene til de regionale helseforetakene i 2009. Sluttrapporten med tilhørende delrapporter inneholder en rekke konkrete forslag på tiltak som bør settes i verk i tiden fremover. Følgende delrapporter er utarbeidet:

- Innføring av miljøledelse og miljøsertifisering av helseforetakene
- Delprosjekt innkjøp
- Bygg og miljø
- Transport og miljø

Tidligere samme år ble det avlevert en egen delrapport som drøfter og kommer med anbefalinger om etablering av miljøstyring og miljøsertifisering. Denne delrapporten var ute på høring i alle helseforetak våren 2010. I delrapporten blir det anbefalt at alle helseforetak etablerer miljøstyringssystem, og at det blir arbeidet med sikte på at alle helseforetak kan bli miljøsertifiserte innen utgangen av 2014. Denne delrapporten er tidligere presentert for styret i styremøte 16. desember 2010, sak 095-2010.

Videre kommentarer

Prosjektet har arbeidet i samsvar med prosjektdirektiv og handlingsprogram. Handlingsprogrammet inneholder målene som er satt for prosjektet, og strukturen i sluttrapporten bygger på målene. Disse er følgende:

- Opprette et Miljø- og klimaforum for spesialisthelsetjenesten i samsvar med foretaksprotokollen for 2009 og mandat utarbeidet for forumet
- Opprette en idebank for miljø- og klimatiltak i spesialisthelsetjenesten
- Utrede felles innkjøp av IT-styringssystem for miljø- og klimarapportering i spesialisthelsetjenesten
- Arbeide for å øke kompetansen i spesialisthelsetjenesten på miljø- og klimaspørsmål og utarbeide opplæringsprogram
- Planlegge og gjennomføre en årlig miljø- og klimakonferanse for spesialisthelsetjenesten
- Utrede spørsmålet om miljøsertifisering av helseforetakene
- Utrede verktøy for klimahandlingsplan i spesialisthelsetjenesten
- Utarbeide oversikt over aktuelle miljø- og klimatiltak i forbindelse med rehabilitering og nybygg innen spesialisthelsetjenesten
- Utarbeide miljøkrav i forbindelse med innkjøp i helseforetakene

I tillegg til å arbeide med disse målene og oppgavene har prosjektet utredet spørsmålet om å redusere miljøpåvirkningen som følger av transport i tilknytning til virksomheten. Dette omfatter all persontransport, ansatte, pasienter og besøkende, samt varetransport.

Miljø- og klimaforum ble etablert våren 2009, og forumet har blitt orientert om arbeidet i prosjektet underveis og vært en viktig deltaker i de faglige tema som har blitt behandlet. Alle helseforetak i Helse Sør-Øst er representert i miljø- og klimaforum. Forumet har som kollegium vært en viktig premissleverandør til prosjektet og fungert som referansegruppe. Forumet sin rolle er nærmere omtalt under punkt nr. tre i sluttrapporten.

For å løse enkelte av målene og oppgavene som var lagt til prosjektet, har det vært oppnevnt tre arbeidsgrupper knyttet til følgende tema:

- Innkjøp
- Bygg- og eiendom
- Transport

Arbeidsgruppene har levert hver sine delrapporter som kommer i tillegg til delrapporten om miljøsertifisering som er utarbeidet av prosjektgruppen. Delprosjektene er nærmere omtalt i punktene 11 – 13 i sluttrapporten, og delrapportene er tilgjengelige på hjemmesiden til samarbeidsprosjektet; www.grontsykehus.no.

Anbefalingene i sluttrapporten kan skjematisk deles inn i to kategorier:

- Etablering av miljøledelse og miljøstyringssystem i helseforetakene med påfølgende sertifisering av styringssystemet i samsvar med ISO14001-standarden.
- Oppfølging og iverksetting av de andre målene med anbefalinger som er omhandlet i sluttrapporten.

De enkelte tiltakene i de nevnte kategoriene er innbyrdes uavhengige av hverandre og kan derfor settes i verk enkeltvis. Prosjektgruppen har foreslått at tiltakene som eksempelvis er anbefalt i delrapporten om innkjøp, blir forberedt og satt i verk så snart som mulig.

Etisk handel

I foretaksprotokollene for 2010 ble de regionale helseforetakene bedt om å vurdere hensiktsmessig oppfølging av rettlederen Etiske krav i offentlige anskaffelser. De regionale helseforetakene ble i fellesskap enige om å håndtere denne oppgaven i samarbeidsprosjektet for Miljø- og klimatilak under delprosjekt Innkjøp. Som oppfølging av anbefalingene fra delrapporten fra dette delprosjektet har de regionale helseforetakene i fellesskap tegnet medlemskap i organisasjonen Initiativ for etisk handel for å sikre opplæring og støtte i arbeidet med etiske krav. Helse Sør-Øst vil lede dette prosjektet.

Miljøledelse og miljøsertifisering.

Prosjektet anbefaler at arbeidet med å etablere miljøledelse i helseforetakene og forberede sertifisering av miljøstyringssystemet er det miljøtiltaket som bør ha høyest prioritet i tiden fremover. En grunnleggende forutsetning for miljø- og klimaprojektet har vært at spesialisthelsetjenesten må ha en helhetlig tilnærming i forhold til miljøutfordringen. Miljøutfordringen og det samfunnsansvaret som knytter seg til utfordringen hviler i dag såpass tungt på helseforetakene at disse må ta et samlet grep og forankre miljøtiltakene i organisasjonen. I denne sammenheng er etablering av miljøledelse og miljøstyringssystem i helseforetakene - gjennomført på en koordinert måte - et relevant tiltak.

Etablering av miljøledelse og miljøstyringssystem vil innebære en systematisk tilnærming ved at hvert av helseforetakene først må kartlegge hvilken miljøpåverking virksomheten utsetter omgivelsene for, og med bakgrunn i dette utarbeide miljøpolicy med tilhørende mål og delmål og handlingsplan med konkrete tiltak. Når styringssystemet er etablert, kan virksomheten søke om sertifisering i samsvar med ISO 14001-standarden.

Sluttrapporten inneholder i pkt. 14 anbefalinger om hvordan rapporten bør følges opp. Rapporten har også et vedlegg som inneholder en gjennomføringsplan for implementering av miljøledelse i spesialisthelsetjenesten. Her blir det anbefalt at man viderefører arbeidet i prosjektet og starter opp med å finne aktuelle helseforetak som kan fungere som piloter i et nasjonalt koordinert prosjekt for å innføre miljøledelse og miljøstyringssystem i helseforetakene.

3. Administrerende direktørs vurderinger

Anbefalingene fra prosjektet er fulgt opp av Helse- og omsorgsdepartementet i foretaksprotokollene for 2011. De regionale helseforetakene har fått som styringskrav at det skal innføres miljøledelse og miljøstyringssystem i alle helseforetak med sertifisering etter ISO-14001 standarden innen utgangen av 2014. I tillegg fremgår det av foretaksprotokollene at de andre målene med anbefalte tiltak i sluttrapporten innenfor områdene innkjøp, bygg/eiendom og transport skal følges opp og iverksettes.

I sluttrapporten blir det pekt på fordelene med å benytte den allerede etablerte prosjektorganisasjonen for Miljø- og klimaprojektet til å samordne og følge opp tiltakene som sluttrapporten omhandler, ikke minst i forhold til den forestående prosessen med koordinert innføring av miljøledelse og sertifisering i alle helseforetakene. Dette arbeidet bør nå videreføres inn i neste fase uten opphold. Med bakgrunn i erfaringene som samarbeidsprosjektet har innhentet gjennom arbeidet som er gjort, vil den etablerte prosjektorganisasjonen ha gode forutsetninger for å videreføre dette arbeidet. De administrerende direktørene for de regionale helseforetakene anbefaler en slik løsning og har bedt prosjektet om å utarbeide nytt prosjektdirektiv for perioden 2011-2014.

Trykte vedlegg:

- Miljø- og klimatiltak i spesialisthelsetjenesten - sluttrapport fra nasjonalt samarbeidsprosjekt

Utrykte vedlegg:

- Delrapporter fra prosjektet, se www.grontsykehus.no